

قانون استفساریه قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان

حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش

مصوب ۱۳۹۴/۲/۲

درباره‌ی قانون

«طرح استفساریه قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش» توسط تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به علت رفع ابهام از این قانون، با قید دو فوریت تقدیم مجلس شد. در مقدمه‌ی توجیهی این طرح، ضرورت ارائه‌ی این طرح و فوریت آن به صورت زیر تبیین شده است: پس از تصویب قانون استفساریه‌ی قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش در مورد دانشجویان رشته‌های ستاره‌دار ورودی سال ۱۳۸۸ دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران و دکتر شریعتی و تعیین تکلیف آنان مشخص شد دانشجویان ورودی سال ۱۳۸۸ مرکز تربیت دبیر امام علی (ع) کردکوی نیز دقیقاً از همان شرایط در مرکز فوق‌الذکر برخوردارند و در واقع از ذکر نام آنها در شمول قانون استفساریه‌ی مذکور غفلت شده است. لذا این طرح استفساریه با قید دو فوریت جهت حل مشکل مذکور ارائه می‌گردد.

دو فوریت این طرح در جلسه‌ی علنی مورخ ۱۳۹۳/۷/۶ به تصویب نرسید، لیکن نمایندگان مجلس با رسیدگی به این طرح به صورت یک فوریتی موافقت کردند. بر این اساس، این طرح به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری به عنوان کمیسیون اصلی ارسال شد که کمیسیون مزبور، آن را در تاریخ ۱۳۹۳/۸/۶ به تصویب رساند و گزارش آن را به مجلس ارائه کرد. این طرح در تاریخ ۱۳۹۴/۲/۲ در صحن علنی مجلس مطرح شد و با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و طی نامه‌ی شماره ۵۱۰/۶۰۸۳ مورخ ۱۳۹۴/۲/۵ برای طی روند قانونی مذکور در اصل (۹۴) قانون اساسی، به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان در تاریخ ۱۳۹۴/۲/۹ با تشکیل جلسه و بررسی مفاد این مصوبه، آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص نداد و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۴/۱۰۲/۳۷۷ مورخ ۱۳۹۴/۲/۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۴/۲/۲

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۴/۲/۹

موضوع استفساریه:

آیا دانشجویان ورودی آزمون کاردانی به کارشناسی سال ۱۳۸۸ دانشکده‌های تربیت دبیر مشمول قانون الحاق دو تبصره به

ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و

پرورش مصوب ۱۳۹۱/۷/۱۹ می‌باشند؟

۱. قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۹۱/۷/۱۹ مجلس شورای اسلامی: «ماده واحده- دو تبصره به شرح زیر به عنوان تبصره‌های (۸) و (۹) به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش، اصلاحی مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۷* الحاق می‌گردد: تبصره ۸- احکام قانون متعهدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۹/۳/۸ به استثنای احکام ناظر بر دانش‌آموزان دانش‌سراهای تربیت معلم به قوت خود باقی است. دانشجویان ورودی سال ۱۳۸۸ مرکز تربیت معلم نیز که طبق مقررات مربوطه مشخص شده‌اند مشمول این حکم می‌گردند. تبصره ۹- وزارت آموزش و پرورش موظف است در اجرای تبصره (۲) ماده (۵۱) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۵ و بند (ج) ماده (۲۴) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، حداکثر ظرف دو سال کلیه مربیان پیش‌دبستانی و نیروهای خریدخدمت آموزشی خود را که با آموزش و پرورش همکاری داشته‌اند از طریق برگزاری آزمون و با در نظر گرفتن شرایط مندرج در مواد (۲) و (۳) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب

پاسخ:

بلی، دانشجویان ورودی آزمون کاردانی به کارشناسی سال ۱۳۸۸ دانشکده‌های تربیت دبیر مشمول قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۹۱/۷/۱۹ می‌باشند.

دیدگاه مغایرت

از آنجا که استفساریه‌ی حاضر ناظر به قسمت اخیر تبصره (۸) الحاقی به قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش است، لذا این مصوبه منجر به توسعه‌ی مصادیق قانون موجود شده است و در نتیجه تفسیر محسوب نشده، بلکه قانون‌گذاری جدید است و لازم است مجلس، در این خصوص به جای طرح استفساریه، طرح قانونی جدیدی ارائه دهد. بر این اساس، مصوبه‌ی مزبور مغایر با اصل (۷۳) قانون اساسی و نظریه‌ی تفسیری شورای نگهبان در خصوص این اصل^۲ است. توضیح آنکه مطابق ذیل تبصره (۸) الحاقی به ماده (۱۷) این قانون، دانشجویان ورودی سال ۱۳۸۸ مرکز تربیت معلم نیز که طبق مقررات مربوطه مشخص شده‌اند، مشمول احکام قانون معتمدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۹/۳/۸ به استثنای احکام ناظر بر دانش‌آموزان دانش‌سراهای تربیت معلم می‌شوند. این در حالی است که مصادیق مذکور

۱۳۸۸/۷/۱۵ و اصلاحات بعدی آن، مدرک و رشته تحصیلی، جنسیت، نیاز منطقه‌ای و سنوات همکاری با آموزش و پرورش در اولویت استخدام قرار دهد. در مورد مربیان پیش‌دبستانی مطابق روال قبل اعم از سیاست‌گذاری، نظارت، صدور مجوز و تدوین محتوا عمل نماید.»

* ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش، اصلاحی مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۷ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۷- افرادی که از سال ۱۳۷۹ به بعد به صورت حق‌التدریس و یا از طریق شرکت‌های خدماتی با وزارت آموزش و پرورش همکاری آموزشی داشته‌اند و یا در نهضت سوادآموزی به صورت آموزشیار خدمت نموده‌اند و خدمت و همکاری آنها مستمر نبوده است در صورت صدور مجوز استخدام به روش زیر در اولویت استخدام قرار می‌گیرند:

الف- کسب حد نصاب لازم در آزمون استخدامی که توسط وزارت آموزش و پرورش برگزار می‌شود، این حد نصاب توسط وزارت آموزش و پرورش تعیین می‌گردد.

ب- در صورت کسب حد نصاب بند (الف) تا پنج امتیاز به ازاء هر سال خدمت آموزشی یا همکاری آموزشی در وزارت آموزش و پرورش یا نهضت سوادآموزی و حداکثر سی امتیاز در صورت تأیید خدمت یا همکاری به تشخیص آموزش و پرورش محاسبه می‌شود.

ج- نتیجه آزمون استخدامی حداکثر هفتاد امتیاز است و حداکثر امتیاز به بالاترین نمره در آزمون استخدامی تعلق می‌گیرد.

د- در صورت داشتن حد نصاب بند (الف) مجموع امتیازات بندهای (ب) و (ج) مبنای اولویت‌بندی برای استخدام افراد مذکور در این ماده است.

تبصره ۱- افرادی که سابقه همکاری بر اساس مفاد این ماده را با وزارت آموزش و پرورش ندارند نیز می‌توانند در صورت موافقت وزارت آموزش و پرورش در این آزمون شرکت کنند و تنها امتیاز مندرج در بند (ج) را بر اساس نمره علمی کسب شده اخذ می‌نمایند.

تبصره ۲- وزارت آموزش و پرورش می‌تواند استخدام معلمان موضوع این ماده را بر اساس نیاز خود با اعمال سهمیه جنسیت و یا سهمیه برای استان‌ها و یا رشته‌های مورد نیاز در اولویت قرار دهد.

تبصره ۳- افرادی که بر اساس این ماده به استخدام درمی‌آیند باید فقط در همان رشته و مقطعی که آزمون داده‌اند خدمت کنند.

تبصره ۴- در صورتی که به خدمت آموزشی یا همکاری آموزشی مندرج در این ماده امتیاز تعلق می‌گیرد که حداقل دوازده ساعت تدریس در هفته و به طور کامل در یک سال تحصیلی به تأیید وزارت آموزش و پرورش انجام گرفته باشد.

تبصره ۵- وزارت آموزش و پرورش از افرادی که حد نصاب بند (الف) را کسب نکرده و یا در آزمون شرکت نکرده‌اند نمی‌تواند در امور آموزشی استفاده نماید و باید به خدمت آموزشی یا همکاری آموزشی آنها خاتمه دهد. شرکت این افراد در آزمون‌های استخدامی بعدی بلامانع است.

تبصره ۶- وزارت آموزش و پرورش در صورت نیاز می‌تواند افرادی را که از طریق شرکت‌های خدماتی در سال ۱۳۸۹-۱۳۸۸ با آموزش و پرورش همکاری داشته‌اند در صورت داشتن صلاحیت عمومی و کسب حداقل نصاب علمی مندرج در بند (الف) به صورت حق‌التدریس در رشته‌ها و مناطق مورد نیاز خود استفاده نماید.

تبصره ۷- وزارت آموزش و پرورش موظف است حداکثر ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون نسبت به برگزاری اولین آزمون استخدامی اقدام نماید.»^۲ نظریه‌ی تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان: «۱- مقصود از تفسیر، بیان مراد مقنن است؛ بنابراین تزییق و توسعه قانون در مواردی که رفع ابهام قانون نیست، تفسیر تلقی نمی‌شود.

۲- تفسیر از زمان بیان مراد مقنن در کلیه موارد لازم‌الاجرا است؛ بنابراین در مواردی که مربوط به گذشته است و مجریان برداشت دیگری از قانون داشته‌اند و آن را به مرحله اجراء گذاشته‌اند تفسیر قانون به موارد مخته‌مذکور، تسری نمی‌یابد.»

در استفساریه‌ی حاضر مشمول مصادیق این حکم قرار نمی‌گیرند؛ زیرا صرف قبولی در رشته‌هایی با عنوان دبیری حقی برای دانش‌آموختگان و تکلیفی برای وزارت آموزش و پرورش جهت استخدام ایجاد نمی‌کند، بلکه فقط در صورتی که طبق مقررات مشخص شده و به‌عنوان رشته‌های ستاره‌دار^۳ اعلام شده باشند و نیز پس از طی شدن مراحل استخدامی برای جذب این افراد و همچنین اخذ تعهد خدمتی مثبتی توسط آموزش و پرورش^۴، این دانش‌آموختگان می‌توانند مشمول «قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش» شوند. اما با توجه به شرایط و ضوابط مندرج در دفترچه‌ی راهنمای ثبت‌نام و شرکت در آزمون سال ۱۳۸۸، این شرایط در خصوص داوطلبان پذیرفته‌شده در رشته‌های با عنوان دبیری وجود نداشته و هیچ کدام از مراحل قانونی فوق‌الذکر درخصوص آنها طی نشده است. بنابراین، افزودن این مصادیق به موارد مذکور در ذیل تبصره (۸) الحاقی به «قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش» در قالب تفسیر، قانون‌گذاری جدید محسوب شده و مغایر با اصل (۷۳) قانون اساسی است.

دیدگاه عدم مغایرت

مراد از عبارت «طبق مقررات مربوطه مشخص شده‌اند» در تبصره (۸) الحاقی به ماده (۱۷) قانون موضوع بحث این است که در صورتی که دانشجویان موضوع استفساریه قبلاً طبق ضوابط و مقررات مربوطه مانند انجام مصاحبه و طی مراحل گزینش، به عنوان دانشجو معلم قبول شده‌اند، مشمول حکم قانون فوق‌الذکر شوند. در واقع، آنچه باعث شده است تا مجلس حقوق و تکالیف استخدامی معلمان آموزش و پرورش را به دانشجویان ورودی آزمون کاردانی به کارشناسی سال ۱۳۸۸ دانشکده‌های تربیت دبیر سرایت دهد آن است که دولت سال‌ها برای آن افراد سرمایه‌گذاری کرده تا دبیرانی شایسته تربیت کند و در صورتی که آنان مانند سایر معلمان مشمول حکم قانون فوق‌الذکر نشوند، هزینه‌های انجام‌شده ضایع خواهد شد. بر همین مبنا، مجلس در این استفساریه مراکز تربیت معلم را اعم از مراکز تربیت دبیر دانسته است؛ چه آنکه عبارت «تربیت معلم» یا «تربیت دبیر» یک عبارت عام و کلی است که به مرکز خاصی اشاره ندارد و تمام مراکز آموزشی که به امر تربیت معلم اشتغال دارند را شامل می‌شود. بنابراین، نمی‌توان این استفساریه را به معنای توسعه‌ی قانون و در مقام قانون‌گذاری جدید دانست و آن را مغایر با اصل (۷۳) قانون اساسی و نظریه‌ی تفسیری شورای نگهبان از این اصل دانست.

نظر شورای نگهبان

این مصوبه، مغایرتی با موازین شرع و قانون اساسی ندارد.

نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه مجلس در خصوص طرح استفساریه قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

^۳ همچنان که در طرح استفساریه «قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش» مصوب ۱۳۹۲/۷/۱۴، صرفاً «دانشجویان رشته‌های ستاره‌دار ورودی سال ۱۳۸۸ دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران و دانشکده فنی حرفه‌ای دختران دکتر شریعتی تهران» توسط مجلس مشمول قانون مذکور دانسته شدند و این مصوبه از سوی شورای نگهبان نیز تأیید شد.

^۴ ماده (۱) قانون متعهدین به خدمت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۹/۳/۸ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱- دانش‌آموزان دانش‌سراها و دانشجویان مراکز تربیت معلم و دانشگاه‌های تربیت معلم و رشته‌های دبیری دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مکلفند در آغاز تحصیل خود به وزارت آموزش و پرورش تعهد خدمت بپردازند و تحصیل آنان در مراکز تحصیلی منوط به سپردن تعهد مثبتی به وزارت مذکور و یا اعلام عدم نیاز آن وزارت می‌باشد.»